

kompetente pritraktus ekskluzive problemojn de la internacia kompreniĝo, ekestis en la laborgrupo de profesoro Wilhelm Ostwald en la universitato de Lipsiko jam ĉ. la jaro 1902 (vidu ĉapitron 10 pri lia engaĝiĝo por Ido). La decida persono en fondo kaj laboro de IALA estis Alice Morris.

Alice Vanderbilt Shepard Morris (1874–1950) patrinflanke devenis de entreprenista familio Vanderbilt, unu el la plej riĉaj kaj influhavaj en Usono. Sekve de akcidento en infanaĝo, Alice suferis pro skoliozo, tial ŝi pasigis multe da tempo sur la sofo, legante kaj studante. Ŝi studis literaturon en la Harvarda Universitato (Cambridge, Massachusetts). Kontraŭ la volo de sia patro, prominenta bankisto, ŝi edziniĝis en 1895 al diplomato Dave Hennen Morris (1872–1944), kun kiu ŝi poste loĝis en Bruselo inter 1933 kaj 1937, kiam li estis ambasadoro en Belgio kaj Luksemburgio. (Li subtenis ŝian agadon per perado de internaciaj kontaktoj kaj estis trezoristo de IALA ekde la fondo en 1924 ĝis sia morto.) La intereson de Alice Morris pri internaciaj lingvoj vekis broŝuro pri Esperanto, kiun ŝi legis dum unu el siaj restadoj en la kliniko. Ŝi ellernis Esperanton kaj financis sciencajn laborojn en ĝi, i.a. la *Bibliografion de Internacia Lingvo* de Petro Stojan en 1929. Ŝi ankaŭ iĝis membro de Academia pro Interlingua, gvidata de Giuseppe Peano, kiu okupiĝis pri pluraj projektoj de la internacia lingvo. En la diskutojn pri starigo de tia optimuma lingvo estis enplektita ankaŭ amiko de la Morris-familio, *Frederick Gardner Cottrell*, profesoro pri kemio kaj disĉiplo de Wilhelm Ostwald. Ĝuste Cottrell sugestis al Alice Morris serĉi la eblan idealan internacian lingvon helpe de serioza organizaĵo de specialistoj-sciencistoj. Fakte, nur ŝia granda materia helpo ebligis vastan profesion scienc-esploran laboron de IALA. Pro sia engaĝiĝo por internacia kompreniĝo ŝi ricevis en 1931 honoran doktorecon de la Universitato de Sirakuso (Syracuse en la ŝtato Novjorkio) kaj membrecon en *Phi Beta Kappa Society*, honora societo pri artoj kaj sciencoj laŭ antikvaj principoj (Φιλοσοφία Βίου Κυβερνήτης).

La programskizo de IALA estis prezentita en oktobro 1924. Ĝi ekestis surbaze de kunlaboro de Otto Jespersen (vidu ĉapitron 12) kun William Edward Collinson (1889–1969, profesoro pri germana lingvo en la Universitato de Liverpolo, esperantisto) kaj Edward Sapir (1884–1939, lingvisto-antropologo en la Universitato de Ĉikago, kunaŭtoro de la Sapir-Whorf hipotezo diranta, ke la lingvo influas la pensmanieron). La diskutoj ĝis tiam faritaj en sciencaj organizaĵoj gvidis al konkludo, ke neniu el la modernaj naciaj lingvoj taŭgus por internacia komunikado, ĉar naciaj lingvoj estas ligitaj al siaj popoloj, la elektita lingvo do privilegias la koncernan nacion.

IALA unue proponis akcepton aŭ modifon de iu el la ekzistantaj internaciaj lingvoj inklude de la latina, eventuale ties rekonstruon sur scienca bazo. Por la akceptota lingvo oni uzis terminon *sintezo*, t.e. sisteme konstruita precipe el elementoj de ekzistantaj lingvoj, klasikaj kaj modernaj. Ekzemple, se oni adoptus la latinan, ĝi estus sinteza en la senco, ke ĝia vortaro devus esti kompletigita per necesaj novaj esprimoj. La unua dokumento (programskizo „Outline of Program”, 1924) ne parolis eksplicite pri konstruo de tute nova lingvo, sed pri elekto kaj kunordigo de elementoj el ekzistantaj sintezaj lingvoj, („selection and coordination of elements of existing synthetic languages as shall have proved to be adequate means of communication”) kaj oni ne ekskludis eblon akcepti iun jam ekzistantan internacian helplingvon. En tiu punkto, la intencoj de IALA estis komence identaj kun tiuj de Academia pro Interlingua kaj de la Delegitaro.

Ne malpli grava demando estis aŭtoritata enkonduko de la nova lingvo (kun fina celo integri internacian lingvon en klerig-sistemojn de unuopaj landoj), por kiu estis antaŭvidata